

MUSIQA OLIY TA'LIMIDA MASOFAVIY O'QITISHNING AHAMIYATI

Malohat Saidjabborovna Muxitdinova

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti

Musiqqa ta'limi kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqola talabalarni kasbiy tayyorgarligini amalga oshirishning masofaviy o'qitish shakliga bag'ishlanadi. Bunda bo'lajak musiqqa o'qituvchilari uchun ta'lim mazmunini tanlashning fanlararo va kontekstli tamoyili asosida qurilgan axborot texnologiyalarini o'qitish modelini ishlab chiqish muammosi ochib berilgan. Taqdim etilgan material ishlab chiqilgan metodikadan foydalanib aniq ta'limni amalga oshirishga va bu orqali yuqori darajadagi axborot kompetentsiyasiga ega bo'lgan, ijodiy kasbiy faoliyatida axborot texnologiyalarining keng imkoniyatlaridan foydalana oladigan malakali musiqqa o'qituvchisini tayyorlash algoritmi ishlab chiqilgan degan xulosaga kelishimizga imkon beradi.

Tayanch so'zlar: musiqiy- kompyuter texnologiyalari, axborot texnologiyalari, axborot kompetensiyasi, yuqori texnologik axborot ta'limi muhiti, musiqqa ta'limi.

ЗНАЧЕНИЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕМ МУЗЫКАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация: статья посвящена форме дистанционного обучения студентов. Раскрыта проблема разработки модели обучения будущих учителей музыки информационным технологиям на основе междисциплинарного и контекстного принципа выбора содержания обучения. Представленный материал позволяет сделать вывод, что разработан алгоритм подготовки квалифицированного учителя музыки с высоким уровнем информационной компетентности, который может использовать широкий спектр информационных технологий в своей творческой работе, используя разработанную методику.

Ключевые слова: музыкально-компьютерные технологии, информационные технологии, информационная компетентность, высокотехнологичная информационная образовательная среда, музыкальное образование.

THE IMPORTANCE OF DISTANCE LEARNING IN HIGHER EDUCATION OF MUSIC

Abstract: The article is devoted to the forms of distance learning for students. The problem of developing a model for teaching future music teachers in information technologies based on the international and contextual principle of choosing the content of training is disclosed. The presented material allows us to conclude that an algorithm for training a qualified music teacher with a high level of information competence has been developed, which can be used to use technologies of widespread use.

Keywords: music-computer technology, information technology, information competence, high-tech information environment, music education.

Ilm-fan, texnika, ishlab chiqarish va texnologiya sohalarining mavjud taraqqiyoti zamonaviy jamiyat qiyofasini belgilab bermoqda. Zamonaviy jamiyatning eng muhim xarakterli jihati uning barcha sohalarida globallashuvning ko'zga tashlanayotganligidir. Globallashuv o'z-o'zidan tezkor harakatlanish, zarur axborotlarni зудlik bilan qo'lga kiritish, ularni qayta ishlash va amaliyotga samarali tatbiq qilishni taqozo etadi.[1;30]Bu tarzda harakatlanish imkoniyatiga o'z sohasining bilimdoni bo'lgan, kasbiy malakalarni yuqori darajada egallay olgan, boy tajriba va mahoratga ega kadrlargina ega bo'ladilar. Shunday ekan, oliy ta'lim muassasalarida kadrlarni tayyorlash jarayonida davrning mazkur talabini inobatga olish maqsadga muvofiqdir.

Bugungi kunda o'qitishning zamonaviy metodlari ta'lim jarayonida keng qo'llanilmoqda. O'qitishning zamonaviy metodlarini qo'llash o'qitish jarayonida yuqori samaradorlikka erishishga olib keladi. Ta'lim metodlarini tanlashda har bir darsning didaktik vazifasidan kelib chiqib tanlash maqsadga muvofiq sanaladi.[10;4]

An'anaviy dars shaklini saqlab qolgan holda, unga turli-tuman ta'lim oluvchilar faoliyatini faollashtiradigan metodlar bilan boyitish ta'lim oluvchilarning o'zlashtirish darajasining ko'tarilishiga olib keladi. Buning uchun dars jarayoni oqilona tashkil qilinishi, ta'lim beruvchi tomonidan ta'lim oluvchilarning qiziqishini orttirib, ularning ta'lim jarayonida faolligi muttasil rag'batlantirilib turilishi, o'quv materialini kichik-kichik bo'laklarga bo'lib, ularning mazmunini ochishda aqliy hujum, kichik guruhlarda ishlash, bahs-munozara, muammoli vaziyat, yo'naltiruvchi matn, loyiha, rolly o'yinlar kabi metodlarni qo'llash va

ta'lim oluvchilarni amaliy mashqlarni mustaqil bajarishga undash talab etiladi. [2;5]

Ilmiy-texnika taraqqiyotining tezlashishi, Oliy ta'lim muassasida olingan bilimlar ba'zan bitiruvchilarning kasbiy faoliyatini boshlashdan oldin o'z ahamiyatini yo'qotishiga olib keldi. Bugun musiqa o'qituvchilari ixtiyorida to'rt - besh yil oldin keng tarqalmagan shunday vositalar va texnologiyalar qo'llanilmoqda, ammo yana to'rt yil ichida bugun "ilmiy fantastika" bo'lib tuyulganlari amaliyotga kiritiladi. Masalan, "Eweek" jurnali nashrida taqdim etilgan Cisco mutaxassislarining ma'lumotlariga ko'ra, 2022 yilga kelib Tarmoq orqali 50 milliard "aqlli" qurilmalar o'zaro ta'sir o'tkazadiki, bu Yerning butun aholisini sonidan bir necha baravar ortiqligi tufayli bunday aloqalar insonlar kundalik hayotning ko'p jihatlarini tubdan o'zgartirib yuboradi. Ko'pincha, navbatdagi texnologik yutuqlarni hatto uning qaysi yo'nalishda bo'lishini oldindan aytib bo'lmaydi: «... 2022 yilda maktab yoki universitet bitiruvchisi 2035 yilda bugungi kunda ham ixtiro qilinmagan va bizning zamondoshlarimiz hali ham noma'lum bo'lgan maqsadlar uchun ixtiro qilingan texnologiyalardan foydalanadilar". Shu munosabat bilan, ta'lim jarayonida navbatdagi o'qitilayotgan axborotni hajmini oshirish emas, balki kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish birlamchi hisoblanadi.[3; 120]

Ta'lim mazmuni, metodikasi va mezonlarini qayta ko'rib chiqish o'quv jarayonida talabaning bilim, ko'nikma, malakalarini egallashdan tashqari o'zini intellektual salohiyatini rivojlantirishi va zamonaviy axborot texnologiyalar qo'llagan holda bilimlarni mustaqil ravishda egallashni o'zlashtirishga qaratilgan.

Bugungi kunda, yuqori texnologiyalarning jadal rivojlanayotgan jarayoni sharoiti va axborot ta'limi muhitida qaror qabul qila oish va o'zining kasbiy faoliyatini optimallashtira olish qobiliyati - musiqa o'qituvchisi uchun zarur ijodiy vazifalarni hal qilishda bilim va ko'nikmalarni qo'llash imkonini beradigan kasbiy fazilatdir.[4;394]

Birinchi o'rinda ma'lum bir bilim, ko'nikma va ko'nikmalarmajmuasini o'zlashtirish qobiliyati emas, balki o'rganish va boshqacha qilib aytganda mustaqil o'rganish qobiliyati ilgari suriladi.

Bo'lajak musiqa o'qituvchisining mustaqil ta'lim qobiliyatlarini rivojlantirishga alohida urg'u berilishi, shu bilan bir qatorda, professional musiqa-pedagogik faoliyatida qo'llaniladigan axborot texnologiyalari (AT) vositalarining soni ko'payishi, bu bilimlarni oliy ta'lim muassasi doirasida o'rganishning imkoni yo'qligi bilan bog'liq. Binobarin, o'quv jarayonini o'qituvchiga paydo bo'layotgan AKT vositalari va texnologiyalarda tez va qiyinchiliklarsiz ishlab keta olish va

ularni ta'lim maqsadlarida qo'llash imkonini beradigan mexanizmlarni shakllantirish maqsadida qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Shu sababli, tayyorlovda juda muhim o'rinni mustaqil ta'lim uchun AKT vositalaridan foydalanish, o'qituvchining bilim va ko'nikmalarini oshirish, AKT vositalaridan ilmiy-pedagogik faoliyatda foydalanish usullarini tavsiflash egallaydi. Zamonaviy musiqiy - kompyuter texnologiyalaridan (MKT) faol foydalanishga asoslangan mustaqil ta'lim bo'lajak musiqa o'qituvchilarining AT ni faol egallash yo'naltiradigan kelajakdagi musiqa o'qituvchilarining AT ni o'qitish jarayonini takomillashtirishning ustivor yo'nalishlaridan biriga aylanadi[5;33]. Ta'lim va mustaqil ta'lim jarayonlarining samaradorligini oshirish uchun umuman tarmoq texnologiyalariga va xususan masofaviy o'qitish texnologiyalariga alohida e'tibor qaratish lozim. Axborotni etkazib berish vositalarining rivojlanishi interaktiv rejimda ishlash va har xil qo'shimcha texnologiyalarni samarali kompleks ravishda ishlatish uchun keng imkoniyatlar ochib beradi[9;80]. Axborotni etkazib berish vositalarining rivojlanishi interfaol rejimda ishlash va fanlararo murakkab ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun keng imkoniyatlarni ochib beradi. Masofaviy o'qitish o'quvchining maqsadli, boshqariladigan, intensiv mustaqil ta'limni faollashtirish printsiplari asosida o'quv jarayonini tashkil etishga imkon beradi. Masofaviy ta'lim texnologiyalarini muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun moddiy-texnik bazadan tashqari, dasturiy va uslubiy ta'minot ham zarur[6;246].

Musiqachi-talabalarni shaxsiy kompetentsiyalarini shakllantirish jarayonida masofadan o'qitish elementlaridan foydalanish quyidagilarga imkon beradi:

- bo'lajak musiqa o'qituvchilari tomonidan keyingi musiqiy va pedagogik faoliyatda mustaqil ravishda bilim olish va qo'llash uchun ijtimoiy-psixologik ehtiyojni shakllantirish;
- AT va umuman MKT dan foydalangan holda musiqachi talabalarining mustaqil bilim faoliyatini tashkil qila olishi, xususan, ularning keyingi kasbiy faoliyat uchun shaxsiy kompetensiyalarini rivojlanishini rag'batlantiradi;
- tashqi nazoratning turli shakllarini amalga oshirish, shu bilan birga, nazariy va amaliy topshiriqlar ijrosi, ijodiy loyihalar jarayonida bilimlarni o'zlashtirishni o'z-o'zini boshqarish;
- boshqa musiqachi talabalar bilan muloqot qilish uchun masofaviy o'qitishning nafaqat individual, balki guruh shakllarini ham amalga oshirish imkoniyatini ta'minlash;
- bo'lajak musiqa o'qituvchilarining dars jarayonining o'ziga xos xususiyatlaridan (qo'shimcha mashg'ulotlar, kontsert va raqobat tadbirlari mavjudligi va boshqalar)

kelib chiqqan holda individual jadval asosida musiqachi-talaba uchun qulay joyda va individual jadval asosida o'qish imkoniyatini berish[7;66];

- kelajakdagi musiqa o'qituvchilarining axborot va kasbiy tayyorgarligini oshirish orqali jahon ta'lim va professional muhitiga kirishi uchun sharoit yaratish.[8 273;]

Ta'lim jarayonini amalga oshirishda o'qituvchi sarflagan vaqtni taqsimlashning sezilarli darajada optimallashtirilganligini ham ta'kidlash lozim. V.P. Solomin, "kompyuterni ishlata oladigan, ammo ta'lim jarayonida internetdan foydalanmaydigan o'qituvchi, ijtimoiy tarmoqlardan qanday foydalanishni biladigan hamkasbi bilan taqqoslaganda tashkiliy masalalarga ko'proq vaqt sarflaydi".[7;67] Shiddat bilan rivojlanayotgan AT dunyosida yashovchi maktab o'qituvchilariga musiqa o'qitish muammolarini muvaffaqiyatli hal qilishga qodir kompetentli mutahassis, musiqachi talabalarning o'quv jarayonida masofaviy texnologiyalardan foydalanish jarayonida shakllanishini ta'minlaydi.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4623 son. 27 02 2020y
2. Muhamedov G'.I'. "Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri: ehtiyoj, zarurat, natija" Xalq so'zi 15 02 2019.
3. Burt J. Cisco says mobile traffic will grow eightfold by 2020. EWeek. 2016. Available at: <http://www.eweek.com/networking/cisco-says-mobiletraffic-will-grow-8-fold-by-2020.html>
2. Роберт И.В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). Москва: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014.
3. Горбунова И.Б. Феномен музыкально-компьютерных технологий как новая образовательная творческая среда. Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. 2004; Т. 4; № 9: 123 – 138.
4. Горбунова И.Б., Панкова А.А. Музыкально-компьютерные технологии как фактор становления профессиональной компетентности современного музыканта-педагога. Вестник Иркутского государственного технического университета. 2013; 12 (83): 390 – 396.
5. Горбунова И.Б. Музыкально-компьютерные технологии в образовании педагога-музыканта. Современное музыкальное образование – 2014: материалы XIII Международной научно-практической конференции. Под общей редакцией И.Б. Горбуновой. Санкт-Петербург, 2014: 32 – 38.

6. Мухитдинова М. С. “Педагогика олий musiqa ta'limida bakalavrlarni tayёрлашда учраб турадиган муаммолар ва уларнинг ечиш”- SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL ISSN 2181-0842 VOLUME 1, SPECIAL ISSUE 4 DECEMBER 2020///241-248;
7. M. Muxitdinova, M. Xalilova (2020) «Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida axborot kommunikatsiya texnologiyalarini musiqa tarbiyasi vositasi sifatida qo'llashning xususiyatlari»- XALQ TA'LIMI.T; 64-68;
8. Usarov, J. (2019). Using Teaching Methods for Development Student Competencies. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 15(1), 272-274.
9. Usarov, J. E. (2017). Formation Competence at Pupils as the Factor of Increase of Education's Efficiency. Theoretical & Applied Science, 53(9), 79-82
10. Панжиев Қ.Б. (2020)- «Муסיқа таълими фанларининг инновацион